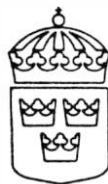

Motion till riksdagen

1987/88:K701

av tredje vice talman Bertil Fiskesjö m. fl. (c)
om budröstning och begreppet vårdare i vallagen

Mot.
1987/88
K701 – 704

I vissa fall kan valsedel avlämnas genom bud. Väljare som på grund av sjukdom, rörelsehinder eller hög ålder inte kan inställa sig i vallokalen får således numera lämna valsedel genom bud. Det sker genom att en s. k. valsedelsförsändelse iordningställs. Som bud får den anlitas som är väljarens barn, barnbarn, fader, moder, syskon eller vårdare och som fyllt 18 år. Vidare kan lantbrevbärare utnyttjas.

Budröstningen har tillkommit för att i görligaste mån förhindra att fysiska handikapp omöjliggör utövandet av rösträtten. Genom noggranna regler har man sökt förebygga otillbörlig påverkan på den röstande.

Budröstningen är av stort värde. Den medför att många som inte annars skulle kunna avge sin röst nu kan göra detta. Samtidigt är det viktigt att respekten för gällande regler upprätthålls, att otillbörlig påverkan förhindras och att reglerna tillämpas på ett likartat sätt för alla.

Kritik mot tillämpningen av budröstningen har förekommit i rätt många fall. Ibland har kritiken resulterat i överklaganden till valprovsningsnämnden. Förfarandet är således inte invändningsfritt. Otillbörlig påverkan har uppdagats och i något fall har val fått göras om. Eftersom det ofta är mycket svårt att i efterhand fastställa vad som skett när valsedelsförsändelsen gjorts i ordning, är det inte möjligt att ha någon säker uppfattning om i vilken omfattning missbruk verkligen förekommer.

Som framgått ovan kan inte bara släktingar utan också vårdare tjänstgöra som bud vid röstning med valsedelsförsändelse. Många av klagomålen har också gällt fall där vårdare eller personer som utgett sig för att vara vårdare förekommit.

En uppenbar brist i lagstiftningen har visat sig vara att det inte närmare anges vem som skall kunna anses som vårdare eller hur ett vårdnadsförhållande skall styrkas. För att öka rättssäkerheten för den enskilde och för att göra det lättare för valförrättaren att avgöra om en valsedelsförsändelse skall godtas eller avvisas bör därför klargörande bestämmelser införas i vallagen. Vi har vid flera riksmöten föreslagit detta, men våra förslag har avvisats av den socialistiska majoriteten i riksdagen. Vi återkommer därför i ärendet.

Efter det att frågan senast behandlades i riksdagen har ytterligare en omständighet tillkommit som gör att användningen av vårdare som bud vid röstning med valsedelsförsändelse med all sannolikhet kan komma att öka

ytterligare. I riksdagen behandlas nämligen för närvarande ett regeringsförslag om att institutet omyndigförklarande skall avskaffas. När detta förslag genomförs innebär det bl. a. att omyndigförklaring bortfaller som hinder för rösträtt. En del av dem som således inte tidigare haft rösträtt kommer troligen att behöva hjälp av t. ex. vårdare vid röstningen.

De förändringar vi föreslår i vallagen har till syfte att bättre precisera och avgränsa begreppet vårdare. Det bör enligt vår mening endast avse de fall där ett klart vårdnadsförhållande verkligen föreligger. Med den formulering vi föreslår i lagtexten avser vi således ett stabilt, varaktigt och/eller av samhället sanktionerat vårdnadsförhållande.

Vidare anser vi att vårdnadsförhållandet bör kunna styrkas inför röstmottagare. Det enklaste är att föreskriva att arten av vårdnad skall anges på själva valedelsförsändelsen. Uppgifterna där bör därmed åtminstone i efterhand kunna kontrolleras. Detta bör i sig motverka missbruk av föregivet vårdnadsförhållande.

Hemställan

Med hänvisning till vad som anförts i motionen förslår vi

att riksdagen beslutar att 11 kap. 3 § vallagen skall ha följande lydelse:

3 §

Väljare som – – – fyllt 18 år. Vårdare är den som yrkesmässigt eller på ett därmed likartat sätt ger väljaren vård av mera varaktigt slag. Sådan valedelsförsändelse – – – följande sätt.

Väljare lägger – – – för dem. Vårdare skall ange i vilket vårdnadsförhållande han står till väljaren. Vittne skall – – – vara vittne.

Stockholm den 12 januari 1988

Bertil Fiskesjö (c)

Bengt Kindbom (c)

Ingbritt Irhammar (c)

Elving Andersson (c)

Gunilla André (c)

Eva Rydén (c)

Britta Hammarbacken (c)

Martin Olsson (c)

Marianne Karlsson (c)

Karl Boo (c)